

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 1.5 v.

Reklamacije so pošiljne prepla. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo, izserati. Enostepna pošiljavnica (širina 88 mm) za enkrat 10 vin., večkrat po dogovoru.

92. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 18. novembra 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za donarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

Nova vlada.

Baron Bienerth, novi ministrski predsednik v Avstriji, je ves teden sestavljal novi kabinet in v soboto je moral, po osemnajsturni konferenci z vodjami «glaynih» meščanskih strank priznati sam sebi, da se mu načrt ni posrečil. V nedeljo smo sicer dobili nekaj kakor vlado, a to je le toliko, da se za silo zamaši politična špranja. Gospod Bienerth, ki kaže ob vsem začetku nerodno roko, ni dosegel nič drugega, kakor da ima kabinet, ki je večinoma sestavljen iz samih sekcijških načelnikov. Samo za notranje zadeve in za domobramstvo sta imenovana ministra, za vse druge resorte so samo vodje dotičnih ministrstev. Novi šef vlade upa, da sestavi najkasneje do božiča definitivno ministrstvo; ko je dobil nalogo, sestaviti kabinet, je celo upal, da se mu posreči to v 24 urah, kakor mu je bil sufliral Gessmann. Kakor rečeno, mu ves teden ni zadoščeval, da bi bil dosegel svoj namen, pa tudi nima nobene garancije, da ga doseže do božiča. Škoda ne bo velika, če splavajo njegovi upi po vodi. S svojimi prvimi državnimi koraki ni dokažal, da bi bil on tisti, ki ima rešiti Avstrijo. Vsekakor pa bo treba paziti na novega gospoda, ker je veliko vprašanje, koliko ima konstitucionalne vesti. Ko se mu sestava kabineta ni posrečila, je žugal v «Fremdenblattu» z absolutizmom in s podobnimi rečmi. Na vsak način je gotovo, da je Gessmann njegov sepetalec in da hoče Bienerth jadрати naravnost proti socialni demokraciji. Če naleti na čeri, bo pač sam kriv.

Provizorična vlada je tako sestavljena:
Ministrski predsednik baron Bienerth;
minister za notranje zadeve tajni svetnik baron Haerdtl;
vodja ministrstva za uk in bogočastje sekcijški načelnik vitez pl. Kanera;
vodja pravosodnega ministrstva sekcijški načelnik dr. vitez Holzknicht von Horst;
vodja finančnega ministrstva tajni svetnik sekcijški načelnik baron Jorkaš-Koch;
vodja trgovinskega ministrstva sekcijški načelnik dr. Mataja;
vodja železniškega ministrstva sekcijški načelnik dr. vitez Forster;
vodja poljedelskega ministrstva sekcijški načelnik Pop;
minister za deželno brambo tajni svetnik feldmarsallajtnant Georgi;
vodja ministrstva za javna dela sekcijški načelnik dr. grof Wickenburg;
ministri-rojaki vitez Abrahamowicz (Poljak), dr. Začek (Čeh) in dr. Schreiner (Nemec.)

Razmere na Hrvatskem.

Čas bo, da izpregovorimo tudi na Slovenskem resno besedo o razmerah, ki so se razvile na Hrvatskem, o razmerah, kakršnih ni nikjer v Evropi. Na sedežu hrvatskega bana sedi človek, ki ne pozna družega smotra, družega interesa, družega ideala, kakor ohraniti si visoki položaj, v deželi je pa nekoliko kreatur, ki mu služijo kakor paše v nekdanji absolutistični Turčiji, brez obzira na zakon in pravico, ker so njihovi osebni interesi odvisni od režima, ki se z zobmi in nohti bojujejo za svoj obstanek. Na Hrvatskem je ustava suspendirana. Z zagrebskega Markovega trga ukazuje baron Rauch s svojimi sekcijškimi predstojniki po volji Wekerla

in Kosuta; vladni fermi so edino pravo na Hrvatskem, sabor se ne sklicuje, konstitucionalni aparat je ustavljen. Absolutizem vlada od Zemuna do Sušaka.

V teh azijskih razmerah so se postavili socialni demokratje v prvo vrsto boja za pravico. Z bistrim očesom so spoznali, kaj je najprej potrebno. Ne boj za osebe ali proti osebam, temveč boj za pravice naroda more rešiti Hrvatsko, katero smatra Wekerle-Andrassy-Kosutova oligarhija za kolonijo madžarske gentryje. Socialni demokratje na Hrvatskem zahtevajo, da se skliče sabor in da se mu predloži načrt splošne in enake volilne pravice. Ta boj so začeli v znamenju energije in vspeha. Vse, kar misli na Hrvatskem pošteno, upira oči v socialno demokracijo. Od njenega boja je odvisna bodočnost dežele in naroda.

Tega boja se je ustrašil baron Rauch bolj kakor vsega družega in v onemogli jezi so začeli njegovi podrepniki besniti in uganjati barbarije, kakršne so sicer le še na Ruskem navadne.

Rauch, ki je prišel v deželo kot eksponent madžarske vlade, nima stranke za seboj. Pri zadnjih volitvah ni bil izvoljen ne eden njegovih kandidatov. Ampak našel se je politični Herostrat, ki mu je priskočil v pomoč in mu obljubljuje, da mu pribavi vojsko, katere vrhovni poveljnik sam ni mogel zbrati in organizirati. Frank, ki je že Khuenu služil, organizira po Zagrebu «narodno legijo», bolje rečeno črne stotnije za pogrome v prvi vrsti proti socialistom, potem pa proti vsem, ki imajo še svoja načela in nočejo kakor pohlevne ovčice zlezti v Rauchov hlev.

Boj se je že začel, navidezno neenak boj. Po zagrebskih ulicah divjajo Frankovi «legionarji», operetni junaki, napadajoči vsakega nasprotnika pod zaščito policije kakor v Odesi ali v Kišinevu, pri oblasti pa divjajo Rauchove creature in ječe se odpirajo. Rauchovci imajo silo. Toda sreča je, da se hrvatski socialisti tudi te sile ne ustrašijo. Boj bo težak, ampak dvoma ni: Zmagalo bo ljudstvo!

Mi pa bomo sledili boju svojih hrvatskih bratov z vsem zanimanjem in kolikor nam to s te Sotle mogoče, bomo pomagali. Kajti njihova zmaga bo tudi naša zmaga!

* * *

Bečarske navade vladajočega sistema na Hrvatskem je skusil, kakor smo poročali že v zadnji številki, tudi sodrug Ebin Kristan. Prav njegov doživljaj je tak, da izborna ilustrira razmere, ki so se pod Rauchom razvile na Hrvatskem.

Kako se je vršilo?

*

Predavanja na Sušaku.

«Medjustrukovni odbor» na Sušaku, je povabil sodruga Ebin Kristana, da bi prišel enkrat tja, predavat sušaskim delavcem, ki so že večkrat izražali to željo. Po dogovoru se je sestavil sledeči program:

V petek večer predavanje o predmetu «Socializem in narodno vprašanje»;

v soboto večer predavanje o predmetu «Socializem in individualizem»;

v nedeljo dopoldne ljudski shod z dnevnim redom «Politični položaj in boj za splošno volilno pravico».

V petek se je vse mirno izvršilo. Udeležba je bila prav dobra, zanimanje živo. Posebnega se ni zgodilo nič. V soboto je bil obisk še večji. V dvorani je bilo komaj še dobiti prostora. Sodruga Kristan je govoril o ovirah, ki jih delajo kapitalistične

družabne razmere razvoju individualnosti. Ker je bilo predavanje popularno in se torej ni smelo gibati zgolj po abstraktnih višavah, je ilustriral svoja izvajanja s primeri. Tako je navedel slučaj uradništva, ki mora neprenehoma paziti, kakšen veter veje v Zagrebu: Ali je momentano narodna struja, ali doba eksponentov...?

Pri teh besedah vstane pri neki mizi mlad človek, ki je po zadrlu njegovih sosedov dotlej dremal, pristopi k sodrugu Kristanu in pravi: «Ne dotikajte se naše domače politike».

Občinstvo, ki je bilo sploh zelo animirano, je tudi zadnjim Kristanovim besedam živahno aplavdiralo ter je bilo nejevoljno, da ga mladi gospod moti. Začuli so se klic: «Samo govorite dalje! — Abcug eksponenti!» Kristan pa je seveda vprašal mladega moža, kdo da je? Sedaj šele se je oni spomnil, da bi se moral morda vendarle na kak način legitimirati, če hoče uradovati. Potegnil je iz žepa nekaj odlok okrajnega glavarstva na Sušaku, da ga ima zastopati pri predavanju. Klici občinstva so ga pa tako zbegali, da ni več vedel, kaj da dela. Razpustil je zbor...! Nič družega se ni zgodilo, absolutno nič družega ne, kakor da je zadonelo nekoliko klicov, ki bi se bili seveda takoj poglobili, čim bi bil začel Kristan zopet govoriti, in zaradi tega razpušča zbor! Kdo bi se čudil, da je bila nevolja med občinstvom ogromna!

Sodruga Kristan je pomiril ljudstvo in prosil, naj se le mirno razide, ker bo v nedeljo itak na ljudskem shodu prilika, še govoriti o teh razmerah. Komaj je preteklo par minut, ko se je vrnil mladi mož — konceptni praktikant Mažuranić — z orožniki in policaji ter začel «prazniti» dvorano. Ta ulom je bil prav tako nepotreben, kakor razpust zbor, ker se itak ni več govorilo in se je ljudstvo polagoma že jelo razhajati. Ampak mladi gospod je hotel bržčas pokazati, da ima oblast nad bajoneti. Če se ne bi vzela v poštev njegova neizkušenost, bi moral človek celo misliti, da je namenoma hotel provocirati.

Razganjanje; aretacija Kristana.

Dvorana se je izpraznila. Kristan je bil med zadnjimi, ki so izšli. To je naravno, kajti vsakdo mu je hotel povedati kakšno besedo, vprašati ga kaj ali pa vsaj stisniti mu roko. Na Jelačičevem trgu so policaji in žandarji že razganjali ljudstvo. Dober del se ga je že razšel. Večinoma so šli ljudje čez sušaski most na Reko. Zelo umevno je, da je ob mostu nastala gneča in da je moral tam vsakdo nekoliko skrajšati svoje korake. Kristan je prišel z nekaterimi sodrugi polagoma do mosta. Neki policaj pravi: «Kdor je za Reko, naj gre čez». Kristan odvrne: «Ampak menda grem lahko tudi nazaj na Sušak». In policaj odgovori: «Vseeno, kakor kdo hoče. Samo odtod». Čez nekaj časa — Kristan in njegovih par spremljevalcev je prišlo v tem na drugo mesto — se zasliši glas: «Idite! Idite!» Kristan obrne glavo in opazi gospoda v civilni obleki, pa pravi brez naglaske, skoraj mehanično: «Pa idemo». Nato se oglasi zopet oni: «Ne — idemo, idemo; nego koracajte!» Tedaj napravi Kristan dva nekoliko močnejše markirana koraka ter pravi: «Ta, koracamo!» Še en korak — in že se zasliši zopet prejšnji glas: «Pridržite ovoga gospodina». Dva policaja pristopita od zadaj, dotakneta se Kristanovih rok in ga odpeljeta. Kristan gre seveda mirno z njima.

Neznani gospod, ki ga je dal aretirati, je bil baron Zmajčić, kr. kotarski predstojnik (okrajni glavar) na Sušaku. Vzrok aretacije? Gospod baron je

Človek nima bolj zavrtnega sovražnika

ne go prehlajenje. Prehladiti se je mogoče ob vsakem letnem času, posebno pa takrat, kadar človek najmanj pričakuje. In kolikokrat so se že izcimile z zanemarjenega prehlajenja tudi boleznin in hiranje. Res je prava sreča, da utegnemo tega sovražnika z lahkoto in uspešno obenem odvrniti s tem, da se navadimo, da rabimo vselej, če se le pojavi prehlajenje, takoj Fayeve prave sodenerske mineralne pastile. Seveda rabijo Fayeve sodenerske mineralne pastile tudi kot obrambeno sredstvo.

Škatljica velja le K. 1-25 in se dobi v vsaki lekarni, drogeriji ali trgovini z mineralnimi vodami. — Ponaredbe je zavrniti kar najodločneje!

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. TH. GUNTZERT,
Dunaj IV. A., Grosse Neugasse 27.

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priloga svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napetimi in godbo. Z ozirom na bližajoče se božične in novoletne praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker todem prodajal po znatno nižjih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošljam zastonj in poštne prosto!

59-1

Kavarna in restavracija ŠVICARIJA

se priporoča.

35 letni velik uspeh!

Močan želodec, pravilno prebavo ter odprtje telesa

se doseže, če se uporablja mnogokrat odlikovano

želodčno tinkturo
lekarja Piccolija

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Prva slovenska ::
:: modna trgovina
za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg št. 19

se najtopleje priporoča.

104-10

Kdo je pokopal Ganglov predlog o splošni in enaki volilni pravici v deželnem zboru?
Klerikalci in liberalci!!

Pozor! 15-2

KAVARNA „ILIRIJA“

Ljubljana, Kolodvorske ulice št. 22

se priporoča.

Vsak dan celo noč odprta.

Vsak pondeljek koncert seksteta na lok ob prosti vstopnini.

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kafetir.

Kdor išče
personalni,
hipotekarni ali realni
Kredit
naj zahteva brezplačno proročilo
Meller L. Egyed
Budimpešta
IX, Ithyal-utca 7.
Telefon-internban
46-31.



Putniki v Ameriko
Hateri želijo dobro, po ceni in
nuvoljivo potovanje, naj se odpravijo
na
Simona Sineleka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 22
Vstopna stroja Pijavica daje se brezplačno

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah **Rdeči Prapor!**

Nizke cene! Velika sukneva zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško in žensko blago pri 52-2

sv. Cirilu in Metodu

Ljubljana, Singarjeve ulice 1.

Velika sukneva zaloga! Nizke cene!

Delavci!

Zahajajte in prirerajte zborovanja in veselice v najini 6-2

gostilni

kjer bodele vedno s pristnim vinom in izvrstno jedjo po najnižji ceni najbolje postreženi. — Najlepše zimske zabavne igre se vam nudijo pri nas.

Za mnogobrojen obisk se priporočata

Peter in Josipina Košak
restavracija „Perles“

Ljubljana (poleg pošte).

Shajališče delavcev!

KAVARNA

„Unione“

prejo „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napiitnina je izključena.

Anton Šarc

Ljubljana

sv. Petra cesta št. 8.

Zaloga platna in beloga blaga.

Izdelovanje perila za gospode in gospe.

Pralnica in svetlolikalnica

Kolodvorske ulice št. 8.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri nakupu kar na kratko zavitek ali zabojček „čikorije“, temveč določeno znamko:

„Franck“

da imate zagotovilo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na te varstvene znamke in podpis, kajti naše zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja.



Varstv. znamka. Varstv. znamka. Varstv. znamka.

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.

sl. Kuv. X 4457, 2:7. II. W. W.

Razprodaja.

4 pare čevljev za K 7.-

Pri nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratak čas po sravnato niški ceni, 2 para moških in 2 para ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, močnimi, elegantni, močnimi. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo K 7.-. Razprodaja se po povrečju. Zamenja dovoljena ali pa se denar vrne.

D. Kessler, Krakov 95/246.

Prva domača slov. pivovarna G. Auerjevih dedičev

Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1855.

Številka telefona 210.

Ustanovljeno leta 1855.

10-3

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodnih in steklenicah.